

Επίκαιρα

Θέματα Συνταγματικού Δικαίου

Υπεύθυνος ύλης: Ξενοφών Κοντιάδης

Ιούλιος 2011, Τεύχος 5

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μείωση Διοικητικών Επιβαρύνσεων και Διοικητικού Κόστους

Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Έφυγε στις 26 Ιουνίου από τη ζωή ο ομότιμος καθηγητής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αντεπιστέλλον μέλος της Ακαδημίας Αθηνών και κορυφαίος Έλληνας ποινικολόγος Γιάννης Μανωλεδάκης. Το έργο του δεν εκφράζει μόνο το ανθρωποκεντρικό και φιλελεύθερο μοντέλο του ποινικού δικαίου, αλλά περιλαμβάνει μελέτες στο πεδίο της φιλοσοφίας και μεθοδολογίας του δικαίου, αναλύοντας επίμονα τη διαλεκτική σχέση δικαίου και πολιτικής. Εκκινώντας από μια κριτική μαρξιστική προσέγγιση, ο Μανωλεδάκης στοχάστηκε πέρα από τις παραδοσιακές περιχαράκωσεις και κατατμήσεις της νομικής σκέψης, με γνώμονα την υπεροχή της αρχής της ελευθερίας και των δικαιοκρατικών εγγυήσεων έναντι της αρχής της κρατικής ασφάλειας.

Ο Γ. Μανωλεδάκης ανήκει στη γενιά των μεγάλων Ελλήνων νομικών που ανέλαβαν την επαναθεμελίωση του νομικού λόγου, μετά την πτώση της δικτατορίας, πάνω σε νέες αξίες. Η Νομική Σχολή του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης είχε την τύχη να συνυπάρξουν, τα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης, προσωπικότητες όπως ο Αριστόβουλος Μάνεσης, ο Γιάννης Μανωλεδάκης και ο Δημήτρης Τσάτσος,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

που με τον μαχητικό, κριτικό και ενίοτε στρατευμένο επιστημονικό τους λόγο ενέπνευσαν δημοκρατικό ήθος, ακαδημαϊκή προσήνεια και κοινωνική ευαισθησία.

Ο Μανωλεδάκης υπήρξε ένας γνήσιος διανοούμενος, που αντιστάθηκε σθεναρά στις Σειρήνες της τρέχουσας πολιτικής, της εύκολης μιντιακής δημοσιότητας και των προνομιακών σχέσεων με την εξουσία, όχι μόνο από έμφυτη σεμνότητα αλλά ιδίως ως ακαδημαϊκή και πολιτική στάση. Ως αναγκαία προϋπόθεση για την έξοδο από την πολύπλευρη κρίση και την κοινωνική ανασφάλεια ο Μανωλεδάκης προέτασε «την αντικατάσταση της εξουσιομανίας αλλά και του άκρατου κομματισμού, από αίσθημα ευθύνης, πολιτικής ευθιξίας και αληθινού πατριωτισμού». Η συνέπεια του λόγου και των πράξεών του υπήρξε υποδειγματική.

Ο καθηγητής Γιάννης Μανωλεδάκης τίμησε το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου με τη συμμετοχή του ως μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου, εισφέροντας πάντα ιδέες και παροτρύνσεις νηφάλεις και εποικοδομητικές. Το Δ.Σ. του Ιδρύματος αποφάσισε να αφιερώσει μια από τις επόμενες επιστημονικές του εκδηλώσεις στη μνήμη του.

Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή;

Rick Pildes, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο New York University

Ως αποτέλεσμα της συντριπτικής οικονομικής της κατάρρευσης, η Ισλανδία καταρτίζει νέο Σύνταγμα. Προφανώς η Ισλανδία εκπονεί το Σύνταγμα αυτό με “εξωτερική ανάθεση έργου”. Ακολουθεί μια σύντομη περιγραφή της εξόχως συμμετοχικής διαδικασίας που ακολουθείται από την ηλεκτρονική εφημερίδα “Καλή Πολιτική”: “Το εικοσιπενταμελές Συνταγματικό Συμβούλιο της χώρας αναρτά προσχέδια διατάξεων στον ιστότοπό του και προσκαλεί το κοινό να τα σχολιάσει εκεί ή στη σελίδα του στο facebook. Και τα σχόλιά τους πράγματι ενσωματώνονται στο κείμενο. Το Συμβούλιο διατηρεί επίσης λογαριασμούς στο Twitter, το YouTube και το Flickr, όπου μεταδίδονται ζωντανά όλες οι συνεδριάσεις του. Είναι ίσως η πιο ανοιχτή και συμμετοχική διαδικασία στη σύγχρονη ιστορία (οι Έλληνες ήταν αρκετά καλοί στη δημοκρατία στην εποχή τους).” Αποτελεί αυτό τον ιδανικό τρόπο με τον οποίο πρέπει να καταρτίζονται τα συντάγματα στη νέα εποχή (ακόμα και αν θεωρηθεί ότι είναι εφικτό, έστω μόνο σε μικρές χώρες); Ή μήπως αποτελεί μια εφιαλτική όψη της συμμετοχικής δημοκρατίας σε κατάσταση αμόκ;

(Μετάφραση: Αλκμήνη Φωτιάδου)

www.cecl.gr
Επικοινωνία: centre@cecl.gr

πηγή: www.balkin.blogspot.com, 12/6/2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

«Συμμετοχικό» Σύνταγμα;

Ξενοφών Κοντιάδης, Καθηγητής Δημοσίου Δικαίου, Κοσμήτορας Σχολής Κοινωνικών Επιστημών Πανεπιστημίου Πελοποννήσου, Επιστ. Δ/ντης Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου

Η οικονομική κρίση δεν αποτέλεσε τη γενεσιουργό αιτία της κρίσης αντιπροσώπευσης και απονομιμοποίησης του πολιτικού συστήματος, αλλά οδήγησε στη διόγκωσή της σε ακραίο βαθμό. Μπροστά στην ανοικτή, εντεινόμενη αμφισβήτηση όχι μόνο της πολιτικής τάξης αλλά και οργανωτικών βάσεων του πολιτεύματος, η κυβέρνηση εξήγγειλε την άμεση ενεργοποίηση μίας συμμετοχικής, διαβουλευτικής και δημοψηφισματικής διαδικασίας αναθεώρησης του Συντάγματος, στο πρότυπο της "συμμετοχικής δημοκρατίας", προκειμένου να υιοθετηθούν ριζικές τομές στη λειτουργία του πολιτικού συστήματος.

Αυτή η εξέλιξη προκαλεί ερωτήματα ως προς το εάν είναι αναγκαία η αναθεώρηση, πότε και πώς. Σχετικά με την αναγκαιότητα συνταγματικής αναθεώρησης για την υπέρβαση της κρίσης διατυπώνονται επιφυλάξεις μήπως πρόκειται να χρησιμοποιηθεί πάλι ο αναθεωρητικός λόγος ως επικοινωνιακός μηχανισμός εκτόνωσης της κοινωνικής δυσθυμίας και της απαξίωσης της πολιτικής τάξης. Η απάντηση δεν προκύπτει αβίαστα. Το ισχύον Σύνταγμα πράγματι χρήζει βελτιώσεων σε επιμέρους ρυθμίσεις του, όμως οι όποιες αλλαγές δεν θα λύσουν ως διά μαγείας τα σωρευμένα ελλείμματα αξιοπιστίας, πολιτικής και διακυβέρνησης, ούτε συναρτώνται ευθέως με την κρίση χρέους και την αναπτυξιακή δυσπραγία.

Έμμεσα, πάντως, η συμβολική δύναμη του Συντάγματος διαχέεται σε όλο το εύρος των κρατικών λειτουργιών, της οικονομίας και των κοινωνικών σχέσεων. Υπό αυτό το πρίσμα, η αναζήτηση ενός νέου συνταγματικού πατριωτισμού θα μπορούσε, υπό προϋποθέσεις, να συμβάλει στην έξοδο από το τέλμα της κρισιολογίας. Το δίλημμα που τίθεται, ωστόσο, είναι μήπως καλλιεργώντας ψεύτικες προσδοκίες για τις "μαγικές ιδιότητες" του Συντάγματος, προκαλούνταν τελικά η απονομιμοποίησή του, ως τελευταίου οχυρού νομιμότητας και ασφάλειας δικαίου.

Οξύτερος προβάλλει ο προηγούμενος κίνδυνος εάν η αναθεώρηση του Συντάγματος επιχειρηθεί κατά παρέκκλιση των προβλεπόμενων συνταγματικών εγγυήσεων, όπως της πενταετούς προθεσμίας από την ολοκλήρωση της προηγούμενης αναθεώρησης. Μια τέτοια διαδικασία θα συνιστούσε κατάλυση του Συντάγματος, γυρίζοντας την ελληνική πολιτεία πολλές δεκαετίες πίσω. Αμφίβολες εμφανίζονται, επίσης, η νομιμότητα και η σκοπιμότητα αξιοποίησης του θεσμού του δημοψηφίσματος στο πλαίσιο της αναθεωρητικής διαδικασίας.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

Η συμμετοχή του εκλογικού σώματος και της κοινωνίας πολιτών στον συνταγματικό διάλογο είναι επιβεβλημένη και ευκαία, όμως η δημοψηφισματική οδός δεν κρίνεται πρόσφορη. Η διεύρυνση των συμμετοχικών και διαβουλευτικών στοιχείων στη συνταματοπαραγωγική διαδικασία δεν αποτελεί νέο αίτημα, όπως δεν είναι καινοφανείς ούτε οι προτάσεις τροποποίησης της αναθεωρητικής διαδικασίας, ώστε να καταστεί πιο ευέλικτη, συμμετοχική και κατά κυριολεξία συναινετική (βλ. Ξ. Κοντιάδης, Η Αναθεώρηση του Συντάγματος, εκδ. Αντ. Ν. Σάκκουλα, 2000). Ωστόσο, η χρησιμοποίηση του Συντάγματος ως "αντιπερισπασμού" έναντι της λαϊκής δυσaréσκειας ενδέχεται να προκαλέσει σοβαρότερα προβλήματα, ιδίως εάν επικρατήσει η αντίληψη ότι το Σύνταγμα συνιστά μέρος της πολύπλευρης κρίσης, λειτουργώντας έτσι ως πεδίο διαμάχης μεταξύ συστημικού και αντισυστημικού λόγου. Αυτό θα σήμαινε κατ' ουσίαν ότι επαναοριοθετούνται οι κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού τη στιγμή που η χώρα βρίσκεται σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης, σαν να άλλαζαν δηλαδή οι κανονισμοί κατά τη διάρκεια ενός ντέρμπι, με κίνδυνο να "εξαγριωθούν" οι φίλαθλοι ακόμη περισσότερο ή να επικρατήσουν συνθήκες χαοτικές.

πηγή: εφημερίδα ΕΘΝΟΣ, 28/6/2011

Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια

Γιώργος Χ. Σωτηρέλης, Καθηγητής Συνταγματικού Δικαίου στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Το κείμενο αυτό είναι απόσπασμα της εισαγωγικής ομιλίας του καθηγητή Γιώργου Σωτηρέλη στο στρογγυλό τραπέζι με το οποίο έκλεισε το ΙΓ' Συμπόσιο του Ομίλου «Αριστόβουλος Μάνεσης» στο Βόλο (25-26.3.2011)

Το Σύνταγμα του 1975 αποδείχθηκε εν πολλοίς ένα επιτυχημένο Σύνταγμα. Αυτό βέβαια δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν περιθώρια περαιτέρω βελτίωσής του, ιδίως εν όψει των προβλημάτων που ανέδειξε η πρόσφατη και πολλαπλά τραυματική εμπειρία της οικονομικής κρίσης και του «μνημονίου». Αρκεί οι όποιες αλλαγές να αποτελέσουν αντικείμενο μιας ισορροπημένης συνταγματικής πολιτικής, που να μην θα χαρακτηρίζεται από περίσκεψη και φειδώ – εκκινώντας από τον σεβασμό στην συνταγματική μας παράδοση και τον ιδιαίτερο χαρακτήρα του Συντάγματος– αλλά ταυτόχρονα θα σηματοδοτεί μια νέα πορεία ανάταξης του πολιτικού συστήματος, με καιρίες και ρηξικέλευθες απαντήσεις

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

στις προκλήσεις των καιρών. Μόνο τέτοιες αλλαγές, και όχι η προσχηματική χρήση του Συντάγματος, μπορούν να επισφραγίσουν, συμβολικά και ουσιαστικά, το διαρκώς –πλην ματαιώς– εξαγγελόμενο «τέλος της μεταπολίτευσης»...

Μια συνταγματική πολιτική, όπως την προσδιορίσαμε, θα μπορούσε να κινηθεί στις ακόλουθες ιδίως κατευθύνσεις:

A. Η πρώτη περιλαμβάνει τις αλλαγές που αφορούν την «τιμή» του πολιτικού κόσμου και φαίνεται να συγκεντρώνουν ευρύτατη συναίνεση.

Πρόκειται, κατ' αρχάς, για την κατάργηση των συνταγματικών προνομίων των βουλευτών και των υπουργών ως προς την ποινική τους αντιμετώπιση, η οποία, πλέον, έχει καταντήσει να είναι περισσότερο πολιτική αντιμετώπιση, τόσο στα θέματα της ασυλίας των βουλευτών όσο και στα θέματα της ποινικής δίωξης των υπουργών. Οι όποιες αλλαγές, βέβαια, πρέπει να γίνουν με αυτοσυγκράτηση, διότι η δικομανία και η ροπή προς την υπερβολή μπορεί να οδηγήσουν στο αντίθετο αποτέλεσμα. Χρειάζεται, ως ασφαλιστική δικλείδα, ένας μηχανισμός διήθησης, συγκροτούμενος κατά την άποψή μου αποκλειστικά από δικαστές (π.χ. η ολομέλεια εφετών της πρωτεύουσας), ο οποίος –και μόνον αυτός– θα δίνει το πράσινο φως για την άσκηση ποινικής δίωξης.

Έντονος είναι ο προβληματισμός και ως προς τις εξεταστικές επιτροπές, στις οποίες θα ήταν μάλλον χρήσιμο να συμμετέχουν και ορισμένες ανεξάρτητες προσωπικότητες εκτός Βουλής, ώστε να περιορισθούν τα περιθώρια μικροκομματικών επιλογών.

Σύγκλιση παρατηρείται, τέλος, και ως προς την αλλαγή του τρόπου ανάδειξης της ηγεσίας της δικαιοσύνης, με προτιμότερη μάλλον την άποψη να αντιστοιχηθεί κατά κάποιο τρόπο προς την επιλογή της ηγεσίας των ανεξάρτητων αρχών. Ως εκ τούτου, η σχετική αρμοδιότητα θα μπορούσε να αφαιρεθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο και να ανατεθεί σε όργανο υψηλού κύρους της Βουλής –π.χ. στη Διάσκεψη των Προέδρων ή στην Επιτροπή Θεσμών και Διαφάνειας– το οποίο θα αποφασίζει με ομοφωνία (ή, άλλως, με αυξημένη πλειοψηφία 4/5), μετά από πρόταση πολλαπλάσιου αριθμού υποψηφίων από τον Υπουργό Δικαιοσύνης. Ασφαλιστική δε δικλείδα, αν υπάρξει κωλυσιεργία ή δυστοκία, θα μπορούσε να είναι η ανάθεση της εν λόγω αρμοδιότητας, μετά την παρέλευση συγκεκριμένης προθεσμίας, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας.

B. Η δεύτερη κατεύθυνση της αναθεώρησης είναι η δυσκολότερη, διότι απαιτεί υπέρβαση αγκυλώσεων και εγκατάλειψη στερεοτύπων και βεβαιοτήτων. Ωστόσο, ο σχετικός προβληματισμός είναι πλέον επιτακτικός, ενόψει και των προϊουσών ραγδαίων κοινωνικοοικονομικών εξελίξεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

Στο πλαίσιο αυτό θα επιχειρήσω να συνοψίσω –και να επικαιροποιήσω– τις σπουδαιότερες από τις προτάσεις που έχω διατυπώσει εν όψει της αναθεώρησης του 2001, ως βασική ατζέντα μιας πράγματι μεταρρυθμιστικής συνταγματικής πολιτικής, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

α. Πρώτη προτεραιότητα νομίζω ότι πρέπει να θεωρηθεί η ενίσχυση της λαϊκής κυριαρχίας και των συμμετοχικών μας θεσμών, ως αντίβαρο στην σοβούσα κρίση αντιπροσώπευσης του πολιτικού μας συστήματος. Σημαντικότερο μέτρο θα ήταν, υπό αυτό το πρίσμα, ο εμβολιασμός της πολιτικής μας ζωής με θεσμούς άμεσης δημοκρατίας (δημοψήφισμα και λαϊκή νομοθετική πρωτοβουλία), προκειμένου να τονωθούν τα κουρασμένα αντανάκλαστικά της πολιτικοποίησης και της συμμετοχής στα κοινά. Το προβλεπόμενο σήμερα δημοψήφισμα είναι γράμμα νεκρό. Η σχετική πρωτοβουλία πρέπει να ανήκει στην κυβέρνηση, όπως ισχύει σήμερα, στην Βουλή –με πρόταση 2/5 αλλά όχι με έγκριση των 3/5– και επιπλέον τόσο στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, όπως πριν από την αναθεώρηση του 1986, όσο και στον ίδιο τον λαό, με συγκέντρωση συγκεκριμένου αριθμού υπογραφών (αλλά και με ορισμένες εγγυήσεις, ιδίως ως προς την διατύπωση των ερωτημάτων και την προστασία των ατομικών δικαιωμάτων). Ιδιαίτερη έμφαση, μάλιστα, πρέπει να δοθεί στα δημοψηφίσματα για σοβαρούς περιορισμούς της εθνικής κυριαρχίας, περιλαμβανομένων και αυτών που ανακλύπτουν στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής ενοποίησης, η νομιμοποίηση της οποίας δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται, όπως έως σήμερα, σαν υπόθεση των «ειδημόνων» και των «τεχνικών της εξουσίας» αλλά ως γνήσια έκφραση της λαϊκής κυριαρχίας. Εξόχως διδακτική, άλλωστε, επ'αυτού, είναι η πρόσφατη τραυματική εμπειρία του «μνημονίου», ως προς το οποίο, παρότι συνεπάγεται εμφανώς συρρίκνωση της εθνικής κυριαρχίας, όχι μόνον δεν διεξήχθη δημοψήφισμα αλλά ούτε καν υπήρξε μέριμνα ώστε για την ψήφισή του να απαιτηθούν –κατά το άρθρο 28 Σ– τα 3/5 της Βουλής. Πράγματι, αν το «μνημόνιο» είχε εγκριθεί –που θα είχε εγκριθεί στην συγκυρία που καταρτίσθηκε– είτε με δημοψήφισμα είτε, έστω, με πλειοψηφία των 3/5 (οπότε έπρεπε να λάβει και την κατάλληλη προς τούτο νομική μορφή), αφ' ενός μεν θα είχε την δημοκρατική νομιμοποίηση που απαιτείτο (και που έπρεπε πάντως να επαναλαμβάνεται από την Βουλή και ως προς την επικαιροποίησή του...) αφ' ετέρου δε θα είχαν αποφευχθεί οι λαϊκίστικοι λεονταρισμοί ορισμένων, οι οποίοι δεν διστάζουν σήμερα, παρά τις τεράστιες ευθύνες τους, να εμφανίζονται σαν τιμητές.

β. Εξ ίσου σημαντική προβάλλει πλέον και η συνταγματική θωράκιση της κοινωνικής συνοχής και αλληλεγγύης, που

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

υφίστανται μια ολοένα εντεινόμενη υπονόμηση από τις δυνάμεις τις αγοράς (με αποκορύφωμα βέβαια τα μέτρα που λήφθηκαν βάσει του «μνημονίου»). Η ρητή –και ορθή– αναγνώριση του κοινωνικού κράτους, στην τελευταία αναθεώρηση, δυστυχώς δεν αποδείχθηκε αρκετή. Πρέπει λοιπόν να συμπληρωθεί αφ' ενός με την ενίσχυση της πολλαπλά βαλλόμενης συλλογικής αυτονομίας (προκειμένου να διασωθούν τουλάχιστον ορισμένες θεμελιώδεις κατακτήσεις του παγκόσμιου εργατικού κινήματος) και αφ' ετέρου με την κατοχύρωση ενός «εγγυημένου ορίου αξιοπρεπούς διαβίωσης». Ο όρος είναι κατά πολύ ευρύτερος του «ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος», που συζητείται κατά καιρούς, διότι μπορεί να συμπεριλαμβάνει κάθε είδους παροχές και μέτρα κοινωνικής προστασίας. Ως εκ τούτου μια τέτοια τροποποίηση μπορεί να αποτελέσει το υπόβαθρο όλων των επί μέρους κοινωνικών δικαιωμάτων, καθιερώνοντας ένα είδος σκληρού πυρήνα τους, ενισχύοντας δηλαδή τον δεσμευτικό χαρακτήρα τους και καθιστώντας περισσότερο απτή και διεκδικήσιμη – πολιτικά και δικαστικά– την κοινωνική δικαιοσύνη.

γ. Στα ανωτέρω πρέπει οπωσδήποτε να προστεθεί και μια νέα συνταγματική διευθέτηση των σχέσεων Κράτους-Εκκλησίας, ώστε να ξεπερασθεί ο μόνος σοβαρός αντιδημοκρατικός και αντιδικαιοκρατικός αναχρονισμός που παρέμεινε στο Σύνταγμα του 1975. Έως τώρα η Νέα Δημοκρατία έχει αρνηθεί τον σχετικό διάλογο με την –εξόχως φιλελεύθερη...– στάση: «ό,τι πει η επίσημη εκκλησία» (ήδη, δε, ορισμένα κακέκτυπα του μακαριστού Χριστόδουλου, που εκπροσωπούν πλέον την «δεξιάν του κυρίου»...). Πολλώ δε μάλλον ούτε αυτοκριτική έχει κάνει για την έως τώρα απαράδεκτη στάση της (με αποκορύφωμα το θέμα των ταυτοτήτων) αλλά ούτε και έχει βρει το θάρρος να επιχειρήσει κάποια ρήξη με τις θεοκρατικές αντιλήψεις που την καταδυναστεύουν. Δυστυχώς, βέβαια, ούτε το ΠΑΣΟΚ προβάλλει καθαρές θέσεις, έχοντας εγκλωβισθεί, για μεγάλο διάστημα, στα προσχήματα και τις υπεκφυγές που κυριάρχησαν στην προηγούμενη αναθεώρηση, οπότε χάθηκε χρυσή ευκαιρία να λήξει αυτή η ιστορική εκκρεμότητα. Ελπίζω ότι η σημερινή του ηγεσία θα επιμείνει στην ανάδειξη του θέματος, αποσαφηνίζοντας τη στάση της και διατυπώνοντας μια ολοκληρωμένη πρόταση που θα αποβλέπει –με όρους τιμής και σεβασμού στην θρησκευτική μας παράδοση– τόσο στην αποεκκλησιαστικοποίηση του Κράτους όσο και στην αποκρατικοποίηση της Εκκλησίας...

πηγή: www.constitutionalism, 22/5/2011

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκιμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκιμασίας και Σύνταγμα

Κώστας Χ. Χρυσόγονος, Καθηγητής Νομικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Όσο διογκώνεται η λαϊκή δυσφορία εναντίον του πολιτικού συστήματος που οδηγεί τη χώρα στη χρεοκοπία, τόσο εντείνονται και οι εκδηλώσεις αποδοκιμασίας εναντίον των προσώπων-φορέων του συστήματος αυτού. Συνήθως πρόκειται για αυθόρμητες και ειρηνικές μορφές μαζικής διαμαρτυρίας, οι οποίες συνιστούν άλλωστε άσκηση των συνταγματικών δικαιωμάτων της συνάθροισης και της ελεύθερης έκφρασης. Θα πρέπει μάλιστα να θεωρηθεί ότι αυτά τα δικαιώματα καλύπτουν ακόμη και την άκρως επιθετική έκφραση, είτε λεκτική είτε και συμβολική – χαιρετισμός της ανοικτής παλάμης– (βλ., σε ανύποπτο χρόνο, Κ. Χρυσόγονου, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 3^η έκδ. 2006, σ. 297 και 483), αφού όσοι ασκούν εξουσία σ' ένα πολίτευμα που θέλει να θεωρείται δημοκρατικό οφείλουν να ανέχονται την κριτική, έστω και οξεία, για τον τρόπο άσκησης της εξουσίας αυτής (έτσι π.χ. το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην απόφαση της 1.7.1997, υπόθεση Oberschlick κατά Αυστρίας, έκρινε ότι ο χαρακτηρισμός «ηλίθιος», όταν απευθύνεται σε πολιτικό πρόσωπο, εμπίπτει στα πλαίσια της κατοχυρωμένης από το άρθρο 10 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ελευθερίας της έκφρασης). Με άλλες λέξεις, εκφράσεις οι οποίες θα μπορούσαν να θεωρηθούν εξυβριστικές και να θεμελιώσουν δικαίωμα αποζημίωσης ή να στοιχειοθετήσουν ποινικό αδίκημα όταν απευθύνονται από έναν ιδιώτη σε άλλον, αποβάλλουν τον άδικο χαρακτήρα τους όταν αποτελούν άσκηση κριτικής για πολιτικούς. Επομένως, υπό τις σημερινές συνθήκες στη χώρα μας, οι συνήθεις χαρακτηρισμοί «κλέφτες» και «προδότες» μπορούν να θεωρηθούν ότι συνιστούν ακραία μεν αλλά πάντως θεμιτή πολιτική κριτική και όχι εξύβριση ή προπηλακισμό.

Αντίθετα δεν αποτελεί δικαίωμα κανενός η άσκηση σωματικής βίας (όπως π.χ. ήταν ο ξυλοδαρμός βουλευτή της μείζονος αντιπολίτευσης από διαδηλωτές πριν από μερικούς μήνες) και η ρίψη αντικειμένων (πέτρες, βόμβες «μολότωφ» κλπ.) που μπορούν να προκαλέσουν τραυματισμούς ή φθορές. Επίσης δεν αποτελεί δικαίωμα κανενός η διοργάνωση αντισυνάθροισης και η συμμετοχή σ' αυτήν. Όταν έχει εξαγγελθεί η διενέργεια μιας συνάθροισης, δηλαδή μιας συγκέντρωσης κάποιων -οποιοδήποτε- προσώπων που θέλουν να εκφράσουν ή να ανταλλάξουν ιδέες σε συγκεκριμένο τόπο και για περιορισμένο χρόνο, τότε οι άλλοι

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Άρθρα

- «Μνήμη Γιάννη Μανωλεδάκη (1937-2011)», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Συνταγματική παραγωγή στη νέα εποχή», Rick Pildes
- «"Συμμετοχικό" Σύνταγμα;», Ξενοφών Κοντιάδης
- «Σύνταγμα και πολιτική υπό το φως των νέων δεδομένων: Τα διακυβεύματα, οι δυνατότητες, τα όρια», Γιώργος Σωτηρέλης
- «Εκδηλώσεις πολιτικής αποδοκμασίας και Σύνταγμα», Κώστας Χ. Χρυσόγονος

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μείωση Διοικητικών Επιβαρύνσεων και Διοικητικού Κόστους

www.cecl.gr

Επικοινωνία: centre@cecl.gr

πολίτες οφείλουν να τη σεβασθούν, ανεξάρτητα από το ποια (και πόσα) είναι τα πρόσωπα και οι ιδέες τους. Η αντισυνάθροιση, δηλαδή η συγκέντρωση των τυχόν αντιφρονούντων στον ίδιο χώρο και χρόνο, εξ ορισμού δεν αποσκοπεί στην έκφραση των δικών τους, αντίθετων ιδεών (αφού εκείνη θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί σε άλλο τόπο και/ή χρόνο), αλλά στην παρεμπόδιση ή παρενόχληση της προαναγγελθείσας συνάθροισης. Συνεπώς η αντισυνάθροιση δεν συνιστά άσκηση, αλλά αντίθετα προσβολή του δικαιώματος της συνάθροισης (άρθρο 11 του Συντάγματος). Η επικέντρωση πάντως της προσοχής των ΜΜΕ στο ζήτημα των ορίων των κάθε μορφής «κινητοποιήσεων» συνιστά αποπροσανατολισμό από το πραγματικό πολιτειακό μας πρόβλημα, που είναι η συντελούμενη από χρόνια καταστρατήγηση του Συντάγματος. Κάτω από μια λεπτή επίστρωση θεσμών κοινοβουλευτικής δημοκρατίας υφίστανται, και διαρκώς ενισχύονται, πραγματικές εξουσιαστικές δομές φεουδαρχικού ή και απολυταρχικού χαρακτήρα (βλ. αναλυτικά Κ. Χρυσόγονου, Η ιδιωτική δημοκρατία-Από τις πολιτικές δυνάμεις στην κλεπτοκρατία, 2009, σ. 218 επ.). Η ελληνική κοινωνία αρχίζει τώρα να αντιλαμβάνεται τις συνέπειες αυτής της διολίσθησης προς τον εκφεουδαρχισμό της πολιτικής και να αρνείται να βαδίζει άλλο στον δρόμο προς τη δουλοπαροικία, στον οποίο την ωθούν η διεθνής δικτατορία των κεφαλαιαγορών και οι εγχώριοι μεταπράτες της –κληρονομικοί ηγεμόνες των κομμάτων εξουσίας. Η ώρα της κατάρρευσης των δήθεν «κομμάτων» εξουσίας (κατ' ουσία πελατειακών πυραμίδων) και όλου του συστήματος οικονομικής-επικοινωνιακής εξουσίας που τα στηρίζει φαίνεται πως πλησιάζει. Το ζητούμενο είναι να ακολουθήσει η επίτευξη όσων θα έπρεπε να είναι αυτονόητα, δηλαδή της εθνικής αξιοπρέπειας, της λαϊκής κυριαρχίας και του κράτους δικαίου.

πηγή: www.aixmi.gr, 10/6/2011

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μείωση Διοικητικών Επιβαρύνσεων και Διοικητικού Κόστους
Ολοκληρώθηκε με επιτυχία το έργο «Μελέτη και Εφαρμογή Ανασχεδιασμού Διαδικασιών για τη Μείωση των Διοικητικών Επιβαρύνσεων και του Διοικητικού

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Νέες δραστηριότητες του Κέντρου Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ιδρύματος Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου

Προγράμματα

- Μείωση Διοικητικών Επιβαρύνσεων και Διοικητικού Κόστους

Κόστους» που υλοποιήθηκε από το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου – Ίδρυμα Θεμιστοκλή και Δημήτρη Τσάτσου, σε συνεργασία με την Intracom IT Services, στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007-2013», με αναθέτουσα αρχή το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Αντικείμενο του έργου ήταν η εκπόνηση μεθοδολογίας μέτρησης διοικητικών βαρών με βάση το Τυποποιημένο Μοντέλο Κόστους, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο ως εργαλείο απλούστευσης του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου, όσο και ως εργαλείο εντοπισμού και αποφυγής γραφειοκρατίας κατά το σχεδιασμό νέων ρυθμίσεων.

Δημιουργήθηκαν εργαλεία εφαρμογής του στην Ελλάδα, εκπονήθηκε αναλυτικός οδηγός χρήσης του, αναπτύχθηκε βάση δεδομένων για την υποστήριξη της εφαρμογής του, σχεδιάστηκε μοντέλο διαβούλευσης με τη σχετική ηλεκτρονική υποδομή, σχεδιάστηκε ηλεκτρονική σελίδα για τα διοικητικά βάρη (www.administrativeburdens.gr) και διοργανώθηκαν σεμινάρια επιμόρφωσης για στελέχη της δημόσιας διοίκησης.

Η μεθοδολογία εφαρμόστηκε πιλοτικά στον τομέα του τουρισμού, με την πλήρη καταγραφή του θεσμικού πλαισίου, τη διενέργεια μετρήσεων προκειμένου να αποτυπωθούν τα διοικητικά βάρη και την κατάθεση συγκεκριμένων και αναλυτικών προτάσεων για το πώς μπορεί να επιτευχθεί δραστική μείωσή τους, τουλάχιστον κατά 25%.